

Onderzoek beschermde soorten
**Molenkamp Noord
te Heerde**

Het Laar 30d

6733BZ Wekerom

☎ 0318 655 626

✉ info@deslijpkruik.nl

🌐 www.deslijpkruik.nl

Colofon

Titel	Onderzoek beschermde soorten Molenkamp Noord te Heerde
Betreft	Soortgericht onderzoek i.h.k.v. verduurzaming, onderhoud en sloop/nieuwbouw
Locatie	Cluster 3140.003 Kamilleweg 18-36 te Heerde Cluster 315.001 De Wikke 9-31, 35-47, 2-36, Kamilleweg 75-89, 38-48, Klapproosweg 1-13, 2-16, Klaverweg 2-18 te Heerde
Auteur	J. Mossink BSc (mossink@deslijpkruik.nl)
Opdrachtgever	Woonstichting Triada
Datum	18-09-2024
Status	Versie 4 (03-06-2025)

Aansprakelijkheid

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving (Omgevingswet). Garanties over aan-/afwezigheid van planten en dieren zijn echter niet te geven. De inventarisaties zijn momentopnames en het is niet mogelijk om bij het onderzoek rekening te houden met de dynamische aspecten van natuur, zoals migratie en kolonisatie door soorten en veranderingen in terreingebruik en -beheer. Ook dient er rekening te worden gehouden met veranderingen in wet- en regelgeving. De geldigheidsduur van de rapportage bedraagt voor de zwaarder beschermde soorten maximaal 3 jaar. De Slijpkruik Ecologie BV is niet aansprakelijk voor beslissingen die de opdrachtgever neemt naar aanleiding van het door De Slijpkruik Ecologie BV uitgevoerde onderzoek. Daarnaast is De Slijpkruik Ecologie BV niet aansprakelijk voor gevolgschade, of voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van uitgevoerde onderzoeken door De Slijpkruik Ecologie BV.

© De Slijpkruik Ecologie B.V. (2024)

Niets uit dit rapport mag openbaar worden gemaakt of gepubliceerd door middel van; druk, fotokopie of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van De Slijpkruik Ecologie B.V. of de opdrachtgever.

Wijze van citeren: Mossink, J. 2024. *Onderzoek beschermde soorten Molenkamp Noord te Heerde*, De Slijpkruik Ecologie BV.

Omslagfoto: Impressie van het plangebied. Bronvermelding; foto's zijn door de auteur gemaakt tenzij anders aangegeven.

1. Aanleiding, doel en beschrijving plangebied

1.1 Aanleiding en doel

Voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van soortgericht onderzoek naar nestplaatsen van huismus en gierzwaluw en verblijfplaatsen van vleermuizen, uitgevoerd in de wijk Molenwijk Noord in Heerde, provincie Gelderland. De onderzoekslocatie betreft een deel van een woonwijk in het noorden van de bebouwde kom van Heerde (afbeelding 1.1 & 1.2). Triada heeft haar woningbezit onderverdeeld in 'clusters'. Het plangebied omvat delen van twee clusters: cluster 315.001 en 314.003. Woonstichting Triada is voornemens om een gedeelte van de woningen te verduurzamen. In een ander deel is sloop-nieuwbouw voorzien. In 2023 heeft adviesbureau De Slijpkruik Ecologie een actualiserende quickscan uitgevoerd (Ecologische quickscan Clusters 311.003, 311.007, 314.003 & 315.001 te Heerde, Mossink 2023).

In een groot deel van het plangebied (cluster 315.001) is in het verleden al ecologisch onderzoek uitgevoerd en zelfs een ontheffing aangevraagd en verkregen (zaaknummer 2018-008332). Uit de eerder uitgevoerde onderzoeken is gebleken dat de bebouwing potentieel geschikt is als nestplaats voor huismussen en gierzwaluwen en als verblijfplaats voor vleermuizen, en dat ook daadwerkelijk jaarrond beschermde verblijfplaatsen aanwezig zijn. De bebouwing is hier onder andere voor geschikt door aanwezigheid van openingen naar ruimtes onder de dakpannen, ruimtes tussen kantpannen en gevel, langs gebroken of missende kantpannen, ruimte onder de daknok, en ruimtes tussen loodslabben en gevel. De destijds uitgevoerde onderzoeken zijn inmiddels ouder dan 3 jaar en daarmee niet actueel genoeg meer, temeer omdat de eerste werkzaamheden pas na de zomer van 2025 zullen plaatsvinden. Daarom is een volledige actualisatie uitgevoerd.

Triada is voornemens om een gedeelte van de woningen te verduurzamen en een ander gedeelte te slopen ten behoeve van nieuwbouw van woningen en een appartementengebouw. De ontwikkelingen kunnen leiden tot aantasting of vernieling van jaarrond beschermde nest- of verblijfplaatsen van huismus, gierzwaluw en gebouwbewonende vleermuizen. Dit zou een overtreding van de Omgevingswet (Ow) betekenen. Een actualisatie van het soortgericht onderzoek is uitgevoerd om vast te stellen of de voorgenomen dakrenovatie leidt tot overtredingen ten opzichte van de Ow waarvoor vervolgstappen in de vorm van mitigerende/compenserende maatregelen en/of een omgevingsvergunning nodig zijn. In dit rapport volgt een beschrijving van de werkwijze, gevolgd door resultaten en advies ten aanzien van de te nemen vervolgstappen.

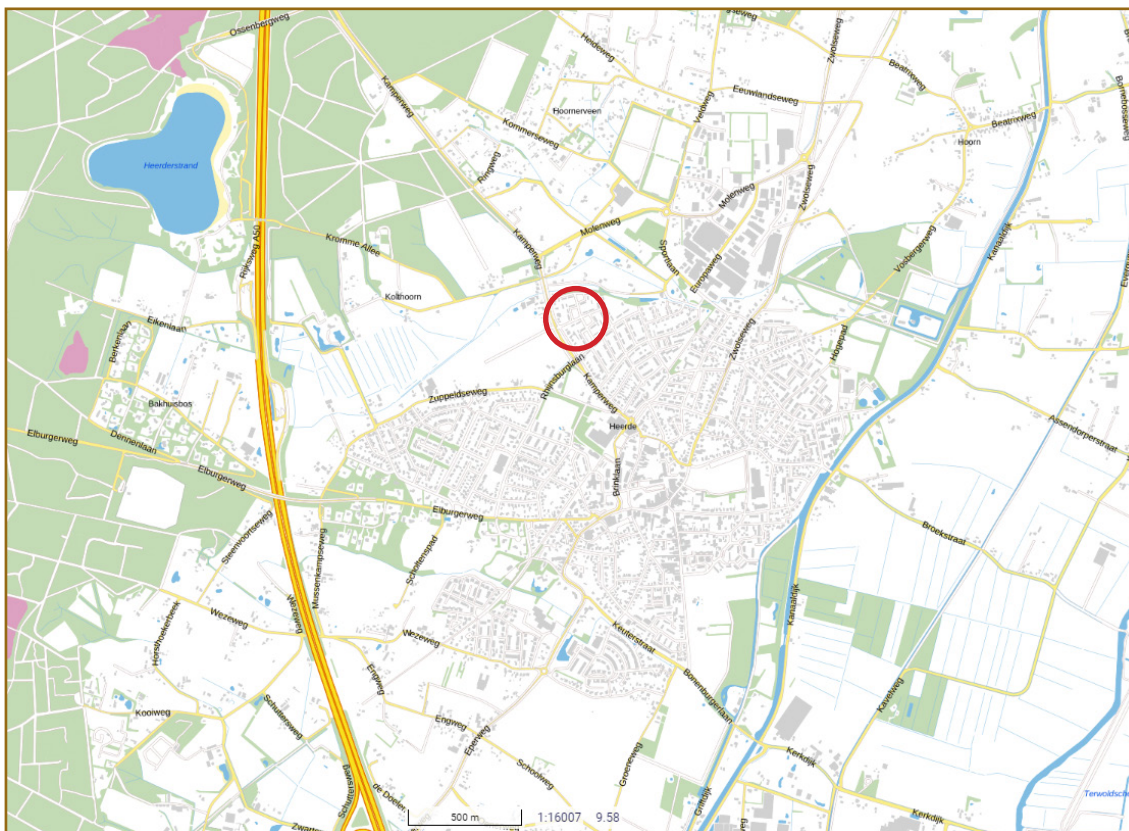
1.2 Beschrijving plangebied

Het plangebied bestaat in totaal uit 89 woningen. Het bevat alle woningen van cluster 315.001 en een gedeelte van cluster 314.003. De aantallen woningen, adressen en ingrepen zijn te vinden in tabel 1.1.

Cluster	Aantal woningen	Straat + huisnummer	Ingrep
315.001	79	De Wikke 9-31, 35-47, 2-36, Eekwal 3, 9, 11, Kamilleweg 75-89, 38-48, Klaproosweg 1-13, 2-16, Klaverweg 2-18 te Heerde	Deels sloop/nieuwbouw, deels verduurzaming
314.003	10	Kamilleweg 18-36 te Heerde	Verduurzaming

Beschrijving cluster 315.001

In het noorden van de wijk liggen de 22 woonblokken die behoren tot cluster 315.001. De woningen zijn halverwege de jaren '60 gebouwd in een voor die tijd karakteristieke stijl. De bakstenen gevels

Afbeelding 1.1: Ligging plangebied (rode cirkel) ten opzichte van Heerde en omgeving.
 Bron: Pdok Viewer BRT achtergrondkaart (app.pdok.nl/viewer).

Afbeelding 1.2: Luchtfoto van de projectlocatie, met de bebouwing behorend tot het plangebied in rood omlind kader. Bron: Pdok viewer luchtfoto (app.pdok.nl/viewer)

Afbeelding 1.3: Concept inrichtingsschets beoogde situatie. Omdat het ontwerp nog niet definitief is zijn wijzigingen mogelijk. Bron: Buro SRO.

hebben een (voor zover bekend ongeïsoleerde) luchtsponw. De daken zijn voorzien van een bol type dakpan met overhangende kantpannen aan de kopgevels, afgewerkt met een sierlijst. Sommige woningen hebben een stenen schoorsteen, bij andere woningen is deze niet (meer) aanwezig. In de achtertuinen staan (lage) stenen bergingen met golfplaten daken. Veel achtertuinen zijn grotendeels voorzien van verharding, er staan nauwelijks grotere struiken of bomen. De voortuinen zijn relatief smal met veelal lage sierplanten en -struiken of verharding. Aan de kopse kanten zijn tuinen aanwezig met op een aantal plekken lagere struiken en op andere plekken struiken en boompjes die tot de bovenste verdieping reiken. Ook zijn er enkele hoekwoningen met (deels) begroeide gevels, en een aantal woningen waar nestkasten voor huismussen en vleermuizen aan zijn opgehangen als tijdelijke compensatie voor projecten elders in de wijk. Het gedeelte van de wijk ten noorden van de Klaverweg heeft een relatief groen karakter, met grote bomen langs de Klaverweg en rond de grasvelden die verspreid in de wijk liggen. Ten zuiden van de Klaverweg is minder openbaar groen aanwezig. Aan de noordrand van de wijk is een groenstrook langs een beek aanwezig. Daarachter ligt een kleinschalig cultuurlandschap dat aan de uitgestrekte bossen van de Veluwe grenst.

Beschrijving cluster 314.003

Van dit cluster behoren slechts 2 blokken met in totaal 10 woningen tot het plangebied. De woningen ten noorden en ten oosten van de blokken behoren tot cluster 315.001 en daarmee ook tot het totale plangebied. De woningen van cluster 314.003 hebben een andere bouwstijl, maar er zijn grotendeels dezelfde mogelijkheden voor vogels en vleermuizen. De deels gevelde bakstenen gevels hebben een (voor zover bekend ongeïsoleerde) luchtsponw. Deze sponw is op diverse plekken door open stootvoegen toegankelijk. De daken zijn voorzien van een bol type dakpan met een overstek aan de kopse kanten. Alle woningen hebben een stenen schoorsteen. In de achtertuinen staan (lage) bergingen met golfplaten daken. Veel achtertuinen zijn grotendeels voorzien van verharding, er staan nauwelijks grotere struiken of bomen. In de voortuinen staan

lage sierplanten een aantal wintergroene coniferen en struiken maar er zijn ook een aantal volledig verharde tuinen die als parkeerplaats gebruikt worden. Aan de kopse kanten zijn tuinen aanwezig met op een aantal plekken lagere struiken en op andere plekken struiken en boompjes die tot de bovenste verdieping reiken. Ook zijn er enkele hoekwoningen met (deels) begroeide gevels, en een aantal woningen waar nestkasten voor huismussen en vleermuizen aan zijn opgehangen als tijdelijke compensatie voor projecten elders in de wijk.

2. Methode

2.1 Vleermuisonderzoek

Om vast te stellen of vleermuizen daadwerkelijk gebruik maken van de bebouwing binnen het plangebied als verblijfplaats is gericht onderzoek uitgevoerd naar vaste rust- en verblijfplaatsen conform de richtlijnen van het Vleermuisprotocol 2021 (opgesteld door o.a. Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging). Dat wil zeggen vijf gerichte, nachtelijke veldbezoeken in geschikte periodes (3x tussen 15 mei -15 juli voor zomer-/kraamverblijfplaatsen en 2x tussen 15 augustus- 30 september voor paarverblijfplaatsen) en bij gunstige weersomstandigheden om aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen te onderzoeken. Te verwachten soorten zijn op basis van type bebouwing, omgeving, verspreidingsgegevens en eerder uitgevoerde inventarisaties de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Er is geen onderzoek naar massawinterverblijfplaatsen uitgevoerd omdat alle woningen 'simpele' blokken met rijwoningen betreffen zonder geschakelde bouw of hoogbouw.

De inventarisaties zijn uitgevoerd door ervaren vleermuisdeskundigen met tenminste twee veldseizoenen ervaring in soortgelijke projecten. Het plangebied is tijdens de inventarisaties naar zomer- en kraamverblijfplaatsen verdeeld in 2 deelgebieden. Elk deelgebied werd onderzocht door 5 personen in de avond en 4 in de ochtend. Voor het hele plangebied komt dit neer op 10 waarnemers per avondronde en 8 in de ochtendronde zodat het plangebied voldoende kon worden overzien (ten minste 75% conform het Vleermuisprotocol). De onderzoeken naar paarverblijfplaatsen zijn uitgevoerd door 5 personen voor het hele plangebied. Voor het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een zogenaamde batdetector met opnamefunctie (Elekon Batlogger M of Anabat Scout), warmtebeeldcamera (Hikmicro Lynx Pro LH15), verrekijker en zichtwaarnemingen.

Tabel 2.1: Overzicht inventarisaties vleermuizen Molenkamp Noord, Heerde.

Datum	Periode-Temp-Weer	zonsondergang/ -opkomst	Aantal personen	locatie en doel inventarisatie vleermuizen = VL
15-08-2023	22:50-00:50, 21°C, helder, 1 Bft	06:18/21:02	5	Paarverblijfplaatsen Hele plangebied
12-09-2023	23:20-01:30, 20°C, bewolkt, 1 Bft	07:04/19:59	5	Paarverblijfplaatsen Hele plangebied
20-05-2024	21:34-00:05, 15°C, bewolkt, 1 Bft	05:31/21:34	5	Zomer-/kraam, westelijke helft
22-05-2024	21:35-00:10, 15°C, bewolkt, 3 Bft	05:28/21:37	5	Zomer-/kraam, oostelijke helft
18-06-2024	22:00-00:30, 13°C, bewolkt, 1 Bft	05:12/22:02	5	Zomer-/kraam, westelijke helft
19-06-2024	22:00-00:30, 13°C, bewolkt, 1 Bft	05:12/22:03	5	Zomer-/kraam, oostelijke helft
29-06-2024	02:15-05:16, 13°C, helder, 2 Bft	05:16/22:03	4	Zomer-/kraam, westelijke helft
30-06-2024	02:10-05:16, 16°C, halfbewolkt, 3 Bft	05:16/22:03	4	Zomer-/kraam, oostelijke helft

2.2 Huismusonderzoek

Het huismusonderzoek is in de optimale periode uitgevoerd conform het document "Kennisdokument Huismus 2.0" uitgevoerd door middel van 2 gerichte inventarisaties in de periode 1 april - 15 mei, onder gunstige weersomstandigheden en geschikte tijdstippen waarop veel activiteit te verwachten is (zie tabel 2.2). Hiermee wordt tevens voldaan aan de aangescherpte onderzoeksrichtlijnen die de provincie Gelderland hanteert ten opzichte van het kennisdocument. De huismusinventarisaties zijn uitgevoerd door 3 personen per ronde. Hierbij zijn langere onderzoekstijden gehanteerd dan het minimum van 1 uur. Bovendien is in juni een extra ronde uitgevoerd omdat in die periode de activiteit van huismussen opvallend hoog was na een langdurig natte en relatief koele periode. Dit was volgens protocol niet noodzakelijk maar is vooral uit interesse uitgevoerd om te kunnen bepalen of hier nog een duidelijk afwijkend beeld uit naar voren zou komen.

Tabel 2.2: Overzicht inventarisaties huismus Molenkamp Noord, Heerde.

Datum	Periode-Temp-Weer	zonsondergang/ -opkomst	Aantal personen	locatie en doel inventarisatie huismus = HM
06-04-2024	08:15-10:55, 17°C, zonnig, 1-2 Bft	06:55/20:20	3	alle blokken, HM
13-05-2024	07:15-09:10, 20°C, zonnig, 1 Bft	05:41/21:23	3	alle blokken, HM
19-06-2024	19:25-20:25, 15°C, zonnig, 2 Bft	05:12/22:03	3	alle blokken, HM (extra ronde)

2.3 Gierzwaluwonderzoek

Het Gierzwaluwonderzoek is grotendeels uitgevoerd conform de richtlijnen van het "Kennisdokument Gierzwaluw 2.0". De provincie Gelderland hanteert echter aangescherpte onderzoeksrichtlijnen ten opzichte van het kennisdocument. Samengevat houdt dit in dat 3 gerichte inventarisaties zijn uitgevoerd in de periode 1 juni - 15 juli, *met minimaal 10 dagen tussen de bezoeken en tenminste één bezoek in juli*. De inventarisaties zijn uitgevoerd in de 1,5 uur voor zonsondergang en minimaal een half uur na zonsondergang, omdat gierzwaluwen regelmatig pas terugkeren naar hun nest na zonsondergang (zie tabel 2.3). De onderzoeken zijn uitgevoerd door ervaren onderzoekers van De Slijpkruik Ecologie. Per onderzoeksrunde zijn 5 waarnemers ingezet om het plangebied voldoende te kunnen overzien. Dit bleek ruimschoots voldoende om nestplaatsen in kaart te brengen, mede door de relatief geringe activiteit van gierzwaluwen binnen het onderzoeksgebied.

Tabel 2.3: Overzicht inventarisaties gierzwaluw Molenkamp Noord, Heerde.

Datum	Periode-Temp-Weer	zonsondergang/ -opkomst	Aantal personen	Locatie en doel inventarisatie gierzwaluw = GZ
08-06-2024	20:25-22:30, 16°C, droog, 3 Bft	21.56	5	Alle blokken, GZ
18-06-2024	20:30-22:35, 14°C, droog, 1 Bft	22.02	5	Alle blokken, GZ
06-07-2024	20:28-22:35, 18°C, droog, 2 Bft	22.00	5	Alle blokken, GZ

3. Resultaten inventarisaties

3.1 Verblijfplaatsen vleermuizen

Tijdens de inventarisaties zijn de soorten gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen binnen en in de directe omgeving van het plangebied. Van deze soorten zijn alleen verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aangetroffen binnen het plangebied. Het betreft in totaal 4 verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis (afbeelding 3.1, pagina 9). De verblijfplaatsen zijn mogelijk jaarrond in gebruik door één of enkele dieren en

hebben mogelijk ook een functie als paarverblijfplaats aangezien er overlap is met territoria van baltsende exemplaren. Er werden nooit meer dan 2 in- of uitvliegende dieren per verblijfplaats gezien en in het algemeen was de vleermuisactiviteit binnen het plangebied relatief laag, met uitzondering van laatvliegers die van buiten het plangebied het plangebied doorkruisten waarbij ook gefoerageerd werd.

Buiten het plangebied werden enkele kleine verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis gevonden tijdens inventarisaties voor andere projecten in het noorden van Heerde, op enige afstand van het plangebied. Verder duidt de laatvliegeractiviteit op een groter verblijf ten zuiden van het plangebied, maar de exacte locatie kon niet worden vastgesteld.

Inventarisaties paarverblijfplaatsen

Bij de inventarisatierondes naar paarverblijfplaatsen in 2023 zijn 3 paarterritoria van gewone dwergvleermuis vastgesteld die overlappen met woningen in het plangebied (afbeelding 3.1). Deze territoria overlappen allemaal duidelijk met een zomerverblijfplaats. Op de plek waar in de zomer één of twee in- en uitvliegende exemplaren gezien werd tijdens de paarperiode baltsend rond de woningen gevlogen. Daarom is zeker dat de verblijfplaatsen zich in de bebouwing van het plangebied bevinden en het is aannemelijk dat deze paarverblijfplaatsen jaarrond gebruikt worden met mogelijke uitzondering van strenge vorstperioden.

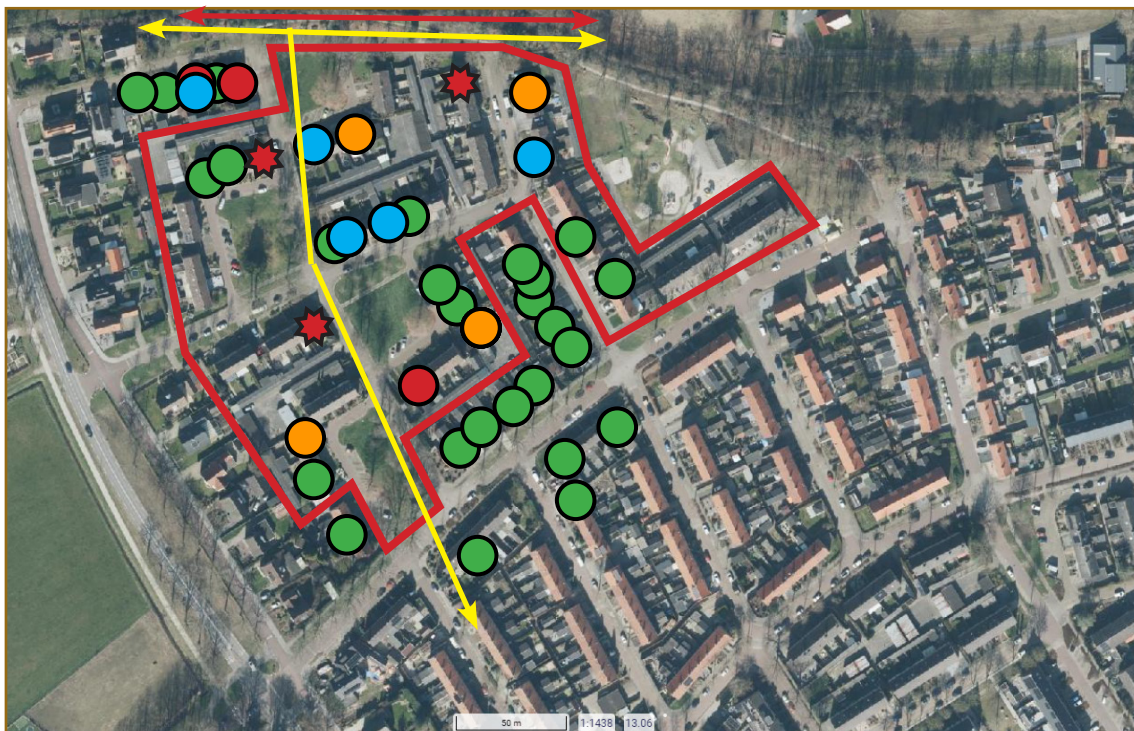
Er werden voor de rest geen baltsende ruige dwergvleermuizen of andere vleermuissoorten waargenomen tijdens de inventarisaties van paarverblijfplaatsen. Paarverblijfplaatsen van andere soorten dan gewone dwergvleermuizen zijn daarom uitgesloten.

Inventarisaties zomer- en kraamverblijfplaatsen

Tijdens de inventarisatierondes naar zomer- en kraamverblijfplaatsen werden op vier plekken in- of uitvliegende gewone dwergvleermuizen gezien. Het maximale aantal dieren dat in- of uitvliegend per verblijfplaats gezien werd is twee. Het aantal foeragerende dieren was relatief laag, en verspreid over het plangebied. Aan de hand van deze inventarisaties is uitgesloten dat binnen het plangebied een kraamverblijfplaats aanwezig is. Dit sluit aan bij de bevindingen van de inventarisaties uit het verleden.

Hoewel er relatief veel langsvliegende laatvliegers werden gezien kan met zekerheid gesteld worden dat deze hun verblijfplaatsen buiten het plangebied hebben. Vrijwel alle laatvliegers kwamen in de avonden uit zuidelijke richting vanuit de Lupineweg. De aantallen en korte intervallen tussen exemplaren zijn een sterke indicatie voor een kraamverblijfplaats in zuidelijke richting, maar onbekend is waar deze zich bevindt. Binnen het plangebied werden, net als tijdens de eerdere inventarisaties, geen verblijfplaatsen van laatvliegers aangetroffen. De kans is groot dat de spouw van alle woningen in het (verdere) verleden al eens geïsoleerd is, wat de woningen veel minder aantrekkelijk maakt als verblijfplaats. Dit beeld wordt namelijk vaak gezien bij andere projecten van Triada.

Ten noorden van het plangebied langs de Eekwal werd tijdens beide avondrondes enkele keren richting het einde van het veldbezoek een passerende ruige dwergvleermuis gehoord, maar een verblijfplaats is uitgesloten aangezien binnen het plangebied geen activiteit van ruige dwergvleermuis werd vastgesteld. De overvliegende rosse vleermuizen hebben geen verblijfplaatsen in grondgebonden woningen waardoor verblijfplaatsen op voorhand zijn uitgesloten. Er werden geen andere vleermuizen gezien of gehoord tijdens de inventarisaties naar zomer- en kraamverblijfplaatsen.

Afbeelding 3.1: Aanwezigheid van beschermde soorten Molenkamp Noord in 2023/2024 binnen het plangebied (rood kader) en in de directe omgeving. Bron ondergrond: Pdok viewer luchtfoto (app.pdok.nl/viewer).

Legenda

Vleermuizen	gewone dwergvleermuis	laatvlieger
zomerverblijf		
paarverblijf		
kraamverblijf		
foerageer-/ leefgebied		
vliegroute		
passeerlocatie		
Aantal verblijfplaatsen binnen plangebied	4 (2x zomer-, 2x paarverblijf). Kunnen jaarrond in gebruik zijn	Geen

Vogels	huismus	gierzwaluw	spreeuw
(zomer)verblijf/ nestplaats			
essentieel foerageer-/ leefgebied		n.v.t.	
Aantal nestplaatsen binnen plangebied	9	4	4

Tabel 3.1: Aangetroffen verblijfplaatsen vleermuizen Molenkamp Noord, Heerde.

Locatie	Type verblijfplaats	Soort	Functie verblijfplaats
De Wikke 23	kopgevel, opening thv kantpan	gewone dwergvleermuis	zomer-/paarverblijf (jaarrond)
De Wikke 47	kopgevel, opening thv kantpan	gewone dwergvleermuis	zomer-/paarverblijf (mogelijk jaarrond)
Kamilleweg 89	kopgevel, opening thv kantpan	gewone dwergvleermuis	zomer-/paarverblijf (mogelijk jaarrond)
De Wikke 2	achter paneel voorkant	gewone dwergvleermuis	zomerverblijfplaats (mogelijk jaarrond)

3.2 Foerageergebied en vliegroutes vleermuizen

De gazons, tuinen en bomen binnen het plangebied worden gebruikt als foerageergebied door gewone dwergvleermuis en laatvlieger. De gazons worden kort na uitvliegtijd relatief intensief door foeragerende laatvliegers gebruikt. Voor de rest wordt er niet structureel langdurig op intensief op bepaalde locaties gefoerageerd. Gezien de nabijheid van dit hoogwaardige foerageergebied is het niet aannemelijk dat de groenstructuren en tuinen binnen het plangebied essentieel foerageergebied betreffen met uitzondering van de gazons die relatief intensief door laatvliegers gebruikt worden in de voorzomer, wanneer er veel meikevers zijn. De noord-zuid route langs de vier grote gazons wordt door laatvliegers als vliegroute gebruikt. Ook de bomenrij net ten noorden van het plangebied, langs de Eekwal in oost-west richting, wordt gebruikt als vliegroute door zowel laatvlieger als gewone dwergvleermuis.

In grote lijnen is er geen sprake van vermindering of verplaatsing van noemenswaardige groenstructuren. De gazons met bomen blijven voor het overgrote deel in huidige vorm behouden en er wordt niet gebouwd op of langs de vliegroute van laatvliegers. Er is daarom geen sprake van aantasting van essentieel foerageergebied of vliegroutes van vleermuizen, met eventuele uitzondering van lichtverstoring. Effecten van lichtverstoring kunnen echter gemakkelijk voorkomen worden door uitsluitend overdag te werken of door geen gebruik te maken van bouwverlichting of door uitstraling van kunstlicht richting boomkronen, groenstructuren en wateroppervlak te vermijden.

3.3 Conclusie vleermuizen

Tijdens de onderzoeken zijn verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis vastgesteld in de bebouwing binnen het plangebied. Het betreft 4 verblijfplaatsen: 2 mogelijk jaarrond gebruikte paarverblijfplaatsen en 2 mogelijk jaarrond gebruikte kleine zomerverblijfplaatsen. Er werden geen verblijfplaatsen van andere soorten (zoals laatvlieger) aangetroffen. Kraamverblijfplaatsen werden net als tijdens de vorige inventarisaties, niet aangetroffen binnen het plangebied. Potentiële massawinterverblijfplaatsen ontbreken op voorhand en waren al uitgesloten.

De groenstructuren binnen het plangebied worden gebruikt als foerageergebied door gewone dwergvleermuis en laatvlieger, maar het betreft met zekerheid geen essentieel foerageergebied, door de aanwezigheid van ruim voldoende alternatieven in de omgeving door de ligging aan de rand van de bebouwde kom. Laatvliegers hebben een vliegroute langs de gazonnen in de wijk, waarbij 's avonds vanuit zuidelijke richting iedere avond naar schatting 10-20 dieren in noordelijke richting naar de groenstrook langs de Eekwal en beek vliegen. Onderweg wordt daarbij regelmatig gefoerageerd boven de grasvelden in de wijk, vooral in de periode dat er veel meikevers vliegen.

De voorgenomen ontwikkelingen leiden mogelijk tot verstoring/vernieling van beschermde verblijfplaatsen van vleermuizen. Er is dan sprake van overtreding van de Omgevingswet artikel 5.1 lid 2g. Ook kunnen vleermuizen verwond of gedood worden als werkzaamheden onzorgvuldig

worden uitgevoerd. Hiervoor moet een 'omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit' worden aangevraagd bij de provincie Gelderland. Een onderdeel van een omgevingsvergunningsaanvraag is een activiteitenplan waarin maatregelen worden beschreven om negatieve effecten op aanwezige beschermde soorten zoveel mogelijk te voorkomen of te compenseren.

Vanuit de specifieke zorgplicht dient onnodige lichtverstoring van foerageergebied (met name de waterpartij ten noorden van het plangebied) in de actieve periode voorkomen te worden. Dit kan door uitsluitend overdag te werken en als dit niet mogelijk is door tijdens werkzaamheden tussen zonsondergang en zonsopkomst uitstraling van eventuele bouwlampen naar boven of richting voorgenoemde structuren te voorkomen. Gebruik bijvoorbeeld afschermdende armaturen, beperk de verlichtingshoogte tot maximaal 3 meter en plaats niet meer verlichting dan nodig.

3.4 Huismus

In totaal zijn 9 nestplaatsen van huismussen aangetroffen binnen het plangebied, verspreid over meerdere woonblokken binnen het plangebied. De nestplaatsen zijn binnen het plangebied relatief verspreid aanwezig, maar met de broedgevallen net buiten het plangebied meegenomen is er duidelijk sprake van een hoge concentratie in het zuidoostelijke deel van de wijk rond de Klaverweg - Kamilleweg (zie afbeelding 3.1, pagina 9 voor de exacte locaties van de waargenomen nestplaatsen). De nestplaatsen zijn vastgesteld op basis van waargenomen nestindicerend gedrag van huismussen, namelijk: zingende mannetjes op korte afstand van potentiële nestopeningen, verplaatsingen met voedsel of nestmateriaal en het in- en uitvliegen van huismussen in potentiële nestopeningen. Een aanzienlijk deel van de nesten en veelgebruikte groenstructuren bevindt zich dus in woningen die niet behoren tot het plangebied en bijvoorbeeld in particulier bezit zijn of waar in de komende jaren geen werkzaamheden voorzien zijn.

Tabel 3.2: Aangetroffen nestplaatsen huismus Molenkamp Noord, Heerde.

Locatie	Type verblijfplaats	Soort	Functie verblijfplaats
De Wikke 11, 20, 18, 39, 41	onder pannendak	huismus	nest
Klaproosweg 8, 16	onder pannendak	huismus	nest
Kamilleweg 24, 28	onder pannendak	huismus	nest

3.5 Gierzwaluw

In totaal zijn 4 nestplaatsen van gierzwaluw vastgesteld in de bebouwing binnen het plangebied. De nestplaatsen zijn vastgesteld op basis van waarnemingen van in- en uitvliegende exemplaren (Zie afbeelding 3.1, pagina 9 voor de exacte locaties van de vastgestelde nestplaatsen van gierzwaluw). In de avonden werd telkens door meerdere groepjes gierzwaluwen laag door straten binnen plangebied en in de omgeving gevlogen. Het zwaartepunt van de kolonie bevindt zich duidelijk ten zuiden van het plangebied, in de omgeving van de Molenkampweg en zijstraten op ongeveer 100-200 meter ten zuiden van het plangebied. Uiteindelijk werden 4 nestlocaties binnen het plangebied vastgesteld. De toegangen tot de nestplaatsen bevinden zich ter hoogte van de nokpan aan de kopgevel of achter panelen aan de zijanten van de woningen, vlak onder de dakgoot. De locaties van de nesten komen niet volledig overeen met de eerdere onderzoeksresultaten. Het is dan ook belangrijk dat bij de uitvoering in alle gevallen wordt uitgegaan van mogelijke aanwezigheid en dus alle woningen onder ecologische begeleiding natuurvrij gemaakt worden.

Tabel 3.1: Aangetroffen verblijfplaatsen gierzwaluw Molenkamp Noord, Heerde.

Locatie	Type verblijfplaats	Soort	Functie verblijfplaats
Kamilleweg 40	achter paneel voorkant	gierzwaluw	nest
De Wikke 22	achter paneel voorkant	gierzwaluw	nest
Klaproosweg 16	achter paneel voorkant	gierzwaluw	nest
Klaproosweg 10	bij nokgevel	gierzwaluw	nest

3.6 Overige soorten

De bebouwing en groenstructuren binnen het plangebied zijn geschikt als broedlocatie voor algemene broedvogels. Onder andere spreeuwen maken geregeld gebruik van hetzelfde type broedlocaties als huismussen of gierzwaluwen. Bij de onderzoeken naar huismus zijn 4 nestplaatsen van spreeuw vastgesteld. Nesten van spreeuw vallen onder jaarrond beschermde nesten categorie 5 en zijn enkel onder zwaarwegende ecologische omstandigheden daadwerkelijk jaarrond beschermd. Gezien de ruime hoeveelheid alternatieve nestplaatsen voor spreeuw in de omgeving (woonwijk met afwisseling van vrijstaande woningen en woonblokken met geschikte pannendaken) en het relatief geringe aantal waargenomen nestplaatsen is in dit geval redelijkerwijs geen sprake van zwaarwegende ecologische redenen voor jaarronde bescherming van deze nesten. Echter, bezette nesten zijn altijd beschermd, onafhankelijk van de soort en het moment van nestelen. Het is niet mogelijk hiervoor een vergunning te krijgen. Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen, wordt er geen negatief effect verwacht op algemene broedvogels en spreeuw. De te nemen maatregelen ten gunste van huismus en gierzwaluw zullen volstaan om overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van spreeuw en andere vogels te voorkomen. Tijdens de vleermuisonderzoeken werd enkele keren een passerende steenmarter gezien. Er zijn geen meldingen van overlast bekend binnen het plangebied en de te slopen of verduurzamen bebouwing is ongeschikt als verblijfplaats door het ontbreken van openingen die toegang tot potentiële rust- of voortplantingsplaatsen bieden. Ook in de tuinen werden dergelijke plekken niet aangetroffen.

4. Conclusie en advies

4.1 Verblijfplaatsen vleermuizen

- De onderhoudswerkzaamheden aan de bebouwing leiden tot verstoring of vernieling van verblijfplaatsen van vleermuizen. Er is daarom sprake van overtreding van de omgevingswet, artikel 5.1, lid 2g ten aanzien van vleermuizen. Hiervoor is een 'omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit' noodzakelijk. Een onderdeel van een omgevingsvergunningaanvraag is een activiteitenplan waarin wordt beschreven welke maatregelen getroffen moeten worden om negatieve effecten op aanwezige vleermuizen zoveel mogelijk te voorkomen of te compenseren. Belangrijk is dat alle woningen op diervriendelijke wijze natuurvrij worden gemaakt, ongeacht of er tijdens de onderzoeken vleermuizen zijn aangetroffen.
- Woonstichting Triada maakt voor dit project mogelijk gebruik van de generieke omgevingsvergunning voor flora en fauna activiteiten die momenteel bij de provincie Gelderland wordt aangevraagd, maar uit voorzorg wordt in eerste instantie voor dit specifieke project een omgevingsvergunning aangevraagd. De werkzaamheden dienen volledig conform de vergunningvoorschriften te worden uitgevoerd. Er kan pas gestart worden nadat de vergunning verkregen is. Aangezien er alleen zomer- en paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis zijn aangetroffen is ten aanzien van vleermuizen geen maatwerk vereist ten opzichte van de verplichte standaardmitigatie.

4.2 Foerageergebieden en vliegroutes vleermuizen

- De werkzaamheden en ontwikkelingen leiden niet tot het verstoren van essentieel foerageergebied of vliegroutes van vleermuizen. Wel dient uitstraling van verlichting richting bomen en gebouwen buiten het plangebied voorkomen te worden.

4.3 Huismus

- De onderhoudswerkzaamheden aan de bebouwing leiden tot verstoring of vernieling van in totaal 9 jaarrond beschermde nestplaatsen van huismus. Bij werkzaamheden is daarom sprake van overtreding van de omgevingswet, artikel 5.1, lid 2g, ten aanzien van huismus. Hier is een 'omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit' noodzakelijk. Een onderdeel van een omgevingsvergunningaanvraag is een activiteitenplan waarin wordt beschreven welke maatregelen getroffen moeten worden om negatieve effecten op aanwezige huismussen en hun leefgebied zoveel mogelijk te voorkomen of te compenseren. Het is belangrijk dat er ook in de nieuwe situatie voldoende struiken worden aangeplant die als schuil-/slaapplek en kwetterplaats kunnen dienen. Belangrijk is dat alle woningen op diervriendelijke wijze natuurvrij worden gemaakt, ongeacht of er tijdens de onderzoeken huismussen zijn aangetroffen.
- Woonstichting Triada maakt voor dit project mogelijk gebruik van de generieke omgevingsvergunning voor flora en fauna activiteiten die momenteel bij de provincie Gelderland wordt aangevraagd, maar uit voorzorg wordt in eerste instantie voor dit specifieke project een omgevingsvergunning aangevraagd. De werkzaamheden dienen volledig conform de vergunningvoorschriften te worden uitgevoerd. Er kan pas gestart worden nadat de vergunning verkregen is. Gezien de aangetroffen soorten, functies en aantallen is ten aanzien van de huismus geen maatwerk vereist omdat het om minder dan 10 nesten binnen een straal van 50 meter gaat en er door de fasering te allen tijde ruimschoots broedgelegenheden en leefgebied beschikbaar is.

4.4 Gierzwaluw

- De onderhoudswerkzaamheden aan de bebouwing leiden tot verstoring of vernieling van in totaal 4 jaarrond beschermde nestplaatsen van gierzwaluw. De sloop en renovatie leiden daarom sprake van overtreding van de omgevingswet, artikel 5.1, lid 2g, ten aanzien van gierzwaluw. Hier is een 'omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit' noodzakelijk. Een onderdeel van een omgevingsvergunningaanvraag is een activiteitenplan waarin wordt beschreven welke maatregelen getroffen moeten worden om negatieve effecten op aanwezige gierzwaluwen zoveel mogelijk te voorkomen of te compenseren. Belangrijk is dat alle woningen op diervriendelijke wijze natuurvrij worden gemaakt, ongeacht of er tijdens de onderzoeken gierzwaluwen zijn aangetroffen.
- Woonstichting Triada maakt voor dit project mogelijk gebruik van de generieke omgevingsvergunning voor flora en fauna activiteiten die momenteel bij de provincie Gelderland wordt aangevraagd, maar uit voorzorg wordt in eerste instantie voor dit specifieke project een omgevingsvergunning aangevraagd. De werkzaamheden dienen volledig conform de vergunningvoorschriften te worden uitgevoerd. Er kan pas gestart worden nadat de vergunning verkregen is. Gezien de aantallen nesten (< 5) is ten aanzien van de gierzwaluw geen aanvullend maatwerk vereist ten opzichte van de verplichte standaardmitigatie.

4.5 Overige soorten

- Vanwege de aanwezigheid van huismussen en gierzwaluwen worden maatregelen getroffen om de bebouwing ongeschikt te maken als nestplaats, voor zover er al binnen het broedseizoen gewerkt wordt. Dit houdt voor algemene broedvogels en categorie 5 soorten

spreeuw ook in dat zij geen toegang meer zullen hebben tot de bebouwing ten tijde van uitvoering van werkzaamheden. Werkzaamheden met een mogelijk negatief effect worden bij voorkeur zoveel mogelijk buiten het broedseizoen uitgevoerd. Houd naast broedgevallen in bebouwing ook rekening met algemene broedvogels in groenstructuren binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden, bijvoorbeeld in gevelbegroeiing. Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden dient een broedvogelcheck te worden uitgevoerd om vast te stellen of er geen broedgevallen in de gebouwen, bomen, struiken of nestkasten binnen of in de invloedssfeer van de bomen zijn gesitueerd. Het broedseizoen is geen vastgestelde periode. Indicatief wordt vaak de periode maart t/m augustus gehanteerd;

- Uit de ecologische quickscan is gebleken dat effecten op andere verblijfplaatsen en functies van beschermde soorten, zoals verblijfplaatsen van marters zijn uitgesloten. Er zijn geen vervolgstappen, zoals een activiteitenplan en omgevingsvergunning noodzakelijk ten aanzien van overige soorten, anders dan hierboven beschreven.
- Uiteraard geldt bij de uitvoering de algemene zorgplicht. Dit geldt in het bijzonder voor het gedeelte van het plangebied waar sloop/nieuwbouw voorzien is.

5. Wettelijk kader

In Nederland is de wetgeving omtrent de bescherming van natuurwaarden gesplitst in soortbescherming en gebiedsbescherming. Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Onder de Omgevingswet zijn verschillende beschermingsregimes te onderscheiden: soorten van de Vogelrichtlijn (VR), soorten van de Habitatrichtlijn (HR) en overige beschermde soorten genoemd in bijlage IX van de Omgevingswet. Daarnaast hebben provincies de vrijheid om voor bepaalde soorten uit de laatste categorie vrijstelling te verlenen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer en onderhoud. Gedetailleerde informatie over het onderdeel soortenbescherming, inclusief lijsten van beschermde soorten, is onder meer te vinden op de website van de Rijksoverheid.

Meer informatie over de Omgevingswet is onder andere terug te vinden op de websites van de Rijksoverheid en de verschillende provincies.